

Казьмірчук Н., Попелюська В. Формування шкільної зрілості дитини в середовищі співпраці сім'ї і ДЗО // Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами : збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю /За ред.. О.А.Голюк. Вінниця : Меркьюрі-Поділля, 2019. – Випуск 2. – С. 66-70.

Казьмірчук Н., Попелюська В.  
Казьмирчук Н., Попелюська В.  
Kazmirchuk N., Populuska V.

## ФОРМУВАННЯ ШКІЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ ДИТИНИ В СЕРЕДОВИЩІ СПІВПРАЦІ СІМ'Ї І ДЗО

## ФОРМИРОВАНИЕ ГОТОВНОСТИ РЕБЕНКА К ШКОЛЕ В СРЕДЕ СОТРУДНИЧЕСТВА СЕМЬИ И ДЗО

## FORMATION OF SCHOOL MATURITY CHILD IN THE ENVIRONMENT OF FAMILY AND DZO COOPERATION

**Анотація.** В статті описано стан взаємодії сім'ї та закладів дошкільної освіти у процесі формування шкільної зрілості дошкільників на основі аналізу результатів констатувального експерименту та обґрунтовано педагогічні умови покращення співпраці між батьками та вихователями ДЗО.

**Ключові слова.** Шкільна зрілість, готовність дитини до школи, взаємодія сім'ї та ДЗО, «батьки-вихователі-діти».

**Аннотация.** В статье описано состояние взаимодействия семьи и учреждений дошкольного образования в процессе формирования школьной зрелости дошкольников на основе анализа результатов констатирующего эксперимента и обоснованы педагогические условия улучшения сотрудничества между родителями и воспитателями ДЗО.

**Ключевые слова.** Школьная зрелость, готовность ребенка к школе, взаимодействие семьи и ДЗО, «родители-воспитатели-дети».

**Abstract.** The article describes the state of interaction between family and pre-school education institutions in the process of formation of school maturity of preschool children on the basis of analysis of the results of the ascertainment experiment, and substantiates pedagogical conditions for improvement of cooperation between parents and preschool teachers.

**Keywords.** School maturity, the child's readiness for school, the interaction of the family and the school, the "parent-child-carer".

Важливу роль у формуванні готовності до шкільного навчання відіграє сім'я дошкільника. Від того, які традиції прийняті в сім'ї, яке місце займає майбутній школяр, яка виховна лінія членів сім'ї по відношенню до нього, залежить дуже багато. Під керівництвом батьків дитина набуває свій перший життєвий досвід, елементарні відомості про навколишньої дійсності, вміння і навички життя в суспільстві. Батьки кожного майбутнього першокласника прагнуть, щоб їхня дитина була в класі найкмітливішою і найстараннішою. Тож вони висувають до дошкільного закладу високі вимоги щодо підготовки дитини до школи, здебільшого до розвитку її інтелектуальної сфери. Завданням педагогів є через ефективні форми співпраці переконати батьків, що поряд з розумовим розвитком дітей важливо не меншу увагу приділяти зміцненню їхнього здоров'я, забезпеченню психологічного благополуччя, стимулюванню інтересу до пізнання.

«Гармонійна взаємодія дошкільного закладу і сім'ї є запорукою повноцінності буття дитини, розкриття та реалізації її потенціалу, виходу на нові орбіти соціальної реальності. І все-таки, найвища відповідальність за виховання дітей із цієї взаємодії належить сім'ї» - зазначено в Законі України «Про дошкільну освіту». А завдання навчального закладу – допомогти, направити у правильне русло ті виховні методи, які формують шкільну зрілість дошкільника.

Зв'язок дошкільного закладу з сім'єю багатогранний. Об'єктом вивчення є співпраця педагогів-дошкільників з батьками із метою підвищення якості виховання дітей. Засвоєння 6-річками знань, передбачених програмою, формування моральних якостей, визначених вимогами сьогодення, може бути успішним тільки у випадку, якщо між дитячим закладом і батьками побудована тісна взаємодія.

З метою визначення рівнів шкільної зрілості старших дошкільників було проведено дослідження дітей, їх батьків та вихователів. Дослідженням було охоплено 22 дітей старшої групи, 20 батьків та 6 вихователів Шаргородського ЗДО №1. Оскільки поняття шкільна зрілість є комплексним,

то ми в ході констатувального експерименту ми досліджували кожен з компонентів окремо, а саме рівень фізичної, інтелектуальної, емоційно-вольової та соціальної готовності.

У результаті першого етапу констатувального експерименту ми з'ясували, що у дітей 6-річного віку:

- найвищі показники інтелектуальної готовності дошкільників до навчання у школі; що підсилюється ще й акцентом батьківської уваги саме до даної складової шкільної зрілості дітей дошкільного віку;

- друге місце посідає соціальна готовність, тобто майбутні учні уже усвідомлюють завдання і вимоги оточуючих, розуміють рамки поставлених до дитини завдання;

- на третьому місці мотиваційна готовність до навчання у школі, оскільки значна увага педагогів-дошкільників на сьогоднішній день звертається до формування позитивної мотивації дошкільників., в той же час батьки самостійно створюють проблеми або залякуючи дітей (уже не буде часу гратись), або малюючи лише позитивні картини навчання у школі (гарний портфель, ти доросла, цікаво);

- викликає занепокоєння переважно низький рівень емоційної готовності дітей дошкільного віку. Вивчаючи дану проблему серед батьків ми з'ясували, що вони також не звертають належної уваги на цей, на нашу думку, дуже важливий компонент шкільної зрілості. У дошкільному навчальному закладі емоційний розвиток у переважній більшості зводиться до визначення емоцій за картинками та прояву емоцій під час інсценізації художніх творів. В той же час, ми переконані, що емоційна готовність дошкільника має розвиватись цілісно і системно у тісній співпраці батьків та вихователів.

У ході другого етапу констатувального експерименту, проаналізувавши анкетування батьків можемо зробити висновок, що у сучасних батьків переважає низький рівень педагогічної культури, який потребує цілеспрямованої роботи з боку психологів та педагогів-дошкільників.

Крім того, було з'ясовано, що у третини сімей на сьогодні порушена цілісність сімейного виховання у зв'язку із соціальними та політичними чинниками, а саме третина сімей перебуває у статусі «штучно неповної», оскільки батьки тимчасово живуть окремо, адже один з них змушений заробляти кошти на проживання сім'ї поза межами України, або захищаючи нашу державу від ворога на сході України.

В той же час, як відзначають вихователі ДЗО 7% батьків навпаки вважає себе достатньо компетентними у питаннях навчання та виховання власних дітей, що й не відвідують заходи, які спрямовані на їх розвиток і не вважають за необхідне брати активну участь у спільних заходах.

У ході констатувального експерименту нами було проаналізовано документацію дошкільного закладу освіти, що дає право зробити такий висновок, що робота проводиться системно і спрямована у переважній більшості на підвищення рівня педагогічної культури батьків вихованців, як правило використовуються традиційні колективні та індивідуальні форми співпраці, які на даний момент уже не задовольняють жодну із сторін навчально-виховного процесу.

Узагальнивши психолого-педагогічну та методичну літературу, а також результати констатувального експерименту ми виокремили та обґрунтували такі педагогічні умови покращення взаємодії між батьками та вихователями ДЗО, зокрема:

➤ **Перша умова** полягає у зміні стилю спілкування між батьками і вихователями ДЗО, що передбачає відмову від монологу та звички керувати батьками, водночас зміну пасивної поведінки батьків на активну позицію рівноправного учасника навчально-виховного процесу власної дитини.

➤ **Другою педагогічною умовою** є організація заходів партнерського спілкування за участю батьків та педагогів-дошкільників поза стінами дошкільного закладу освіти.

➤ *Третьою умовою* є використання інноваційних форм та методів співпраці батьків і вихователів ДЗО.

➤ *Четверта умова* передбачає упровадження спільної проектної діяльності дітей, батьків та педагогів для розв'язання актуальних завдань, саморозвитку всіх учасників та зміцнення дружніх й родинних стосунків.

➤ *П'ята умова* - це удосконалення індивідуальної роботи із сім'ями, завдяки таким формам роботи, як “Адресна допомога”, “Відверта розмова”, “Кишенькова бібліотечка”, “Як живеш, малюк?” або “Сімейна педрада” (під час відвідування родин удома).

Під час формувального експерименту ми мали на меті: підвищити педагогічну обізнаність батьків з приводу підготовки дитини до школи та впроваджувати інноваційні форми співпраці, зокрема як інтерактивний стенд “Батьківське віконечко”, батьківські збори, які організовували та проводили саме батьки, однією з мам нашої групи було проведено майстер-клас для батьків, дітей та вихователів, де всі навчилися виготовляти іграшки для лялькового театру, а також відвідали психологічний тренінг для батьків та вчителів на тему: «Вчимося керувати емоціями».

Можемо констатувати, що усі ці форми посприяли набагато кращій взаємодії батьків і вихователів, збагатили досвід батьків та сприяли покращенню атмосфери між дітьми, батьками та вихователями.

Гармонійна взаємодія дошкільного закладу і сім'ї є запорукою повноцінності буття дитини, розкриття та реалізації її потенціалу, виходу на нові орбіти соціальної реальності. І все-таки, найвища відповідальність за виховання дітей із цієї взаємодії належить сім'ї.

### **Список використаних джерел:**

1. Актуальні проблеми дошкільної освіти : теорія і практика в умовах вищого навчального закладу : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / під ред. С.О.Нікітчиної. - К.: Слово, 2014. - 368с.

2. Деркач Оксана. Я - школяр: формування внутрішньої позиції дошкільника засобами мультимодальної арт-педагогіки / Оксана Деркач // Дошкільне виховання. - 2013. - № 2. – С. 12-16.

3. Казьмірчук Н.С. Особливості підготовки вчителів початкових класів до реалізації принципу наступності дошкільної та початкової ланок освіти //Наукові записки: зб. матеріалів науково-практичної конференції викладачів та студентів факультету дошкільної, початкової освіти та мистецтв. Серія «Мистецтво» /За ред.. Л.В.Старовойт. – Вінниця, 2018. – С. 89-93.